

УДК 378.018.43

¹Галина Щигельська, к.і.н. ²Василь Дяків

¹Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

²Заліщицька державна гімназія м. Заліщики, Тернопільська обл., Україна

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ВИКЛИКИ, ПОШУКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Halyna Shchyhelska, Ph.D., Vasyl Diakiv

DISTANCE LEARNING IN HIGH SCHOOLS: CHALLENGES, SEARCHES, PERSPECTIVS.

Дистанційне навчання на сьогодні є однією з провідних світових тенденцій в освіті. Саме ця технологія реалізує принципи неперервного навчання і здатна задовольнити в інформаційному суспільстві запит на знання. Крім того, вона доступна та економічно вигідна: середня оцінка світових освітніх систем показує, що дистанційне навчання обходиться на 50% дешевше за традиційні форми. Дистанційне навчання можна використовувати як самостійну форму, так і як елемент в різних видах освіти. Запровадження дистанційного навчання дозволяє збільшити обсяг освітніх послуг в державі. В Україні дистанційна форма освіти запроваджується з 2000 року і регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні і Положенням про дистанційну освіту МОН України, яке було затверджено Наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р.

Дистанційне навчання є невід'ємною складовою діяльності вищих навчальних закладів. У Концепції розвитку освіти на період 2015-2025 років передбачено запровадження 3Г-зв'язку, який повинен сприяти його подальшому поширенню. Принципами, що дозволяють ефективно використовувати платформи для дистанційного навчання, є легкість у використанні, безпека, захищеність, простота в обслуговуванні й забезпечення вільного доступу для викладачів та студентів. Для їх ефективної реалізації повинні бути передбачені необхідні інструменти щодо формування навчальних матеріалів, персональна статистика успішності студентів, система тестових та контрольних завдань.

Аналізуючи сучасні тенденції інтерактивної взаємодії, можна відзначити значне зростання кількості платформ для реалізації завдань дистанційного навчання. Однією з їх класифікацій є умовний поділ на дві групи: відкриті он-лайн курси (МООС) і програмне забезпечення. Прикладом ефективних проектів першого типу є успішне функціонування популярних сайтів [Coursera](#), [Udacity](#), [EdX](#). В Україні розпочали діяльність пілотні проекти «Прометеус» та «Академія.ua». Варто зазначити, що такі курси МООС призначені, насамперед, для самоосвіти. Використання таких платформ для організації повноцінних дистанційних курсів у вищих навчальних закладах незручні, тому що будь-який сервіс має свої обмеження та вимоги. На сьогодні найбільш оптимальним вирішенням проблеми запровадження повноцінного дистанційного навчання може бути веб-орієнтоване програмне забезпечення, наприклад, Moodle, e-Front, Adobe Connect Pro, Blackboard Learning System, WebCt, Microsoft Learning Gateway тощо.

Розглядаючи успішні проекти провідних розробників такого програмного забезпечення в Україні, можна відзначити [Basic Group](#), яка презентувала власну перспективну розробку – [Scientia](#), систему дистанційного навчання і підвищення кваліфікації. В Україні - це єдине програмне забезпечення, яке пройшло науково-методичну експертизу і рекомендовано МОН України для використання в навчальних

зкладах. Розробники групи серед переваг дистанційного навчання виділяють можливість охопити навчанням значну кількість студентів, зекономити затрати, використовувати під час викладу матеріалу сучасні інформаційні технології. Все це дозволяє підвищити ефективність навчання і створити умови, у яких кожному студенту пропонується рівні можливості отримати якісну освіту. Творці Scientia, зазначають, що більше 5 тисяч українських студентів успішно пройшли дистанційне навчання за допомогою цієї платформи.

Конкурентним продуктом, використання якого теж поширюється у вищих навчальних закладах, став вільний веб-ресурс для дистанційного навчання Moodle. Це програмне забезпечення з відкритим кодом доступу дає можливість створити сайти для он-лайн-навчання і може розширюватися будь-яким розробником. У Basic Group пояснюють, що ліцензія GNU GPL, відповідно до якої воно поширюється є одночасно і плюсом і мінусом Moodle. Плюс – у тому, що система безкоштовна. Мінус – у незахищеності даних і відсутності сервісу та підтримки. Особливістю, наприклад, Scientia є те, що система має закритий код і захищена від втручання, а з іншої сторони, вона може підлаштовуватися під будь-який навчальний процес завдяки великій кількості вже готових інструментів і можливостей розробки додаткових модулів.

Одними з важливих модулів для дистанційного навчання є вебіари. Вони розширюють сферу використання платформи. При цьому у функціях розробники вмонтовують модулі для проведення он-лайн лекцій і залучення міжнародних експертів та науковців. Для цього можна використовувати інтерактивну дошку, чат, трансляцію виступаючих, можливість запису вебінару. Іншим варіантом програмного забезпечення, який теж активно запроваджується на українському ринку, є хмарні технології - це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервісу. Серед переваг хмарних технологій їх розробники виділяють економію засобів на придбання програмного забезпечення (використання технології Office Web Apps (Office онлайн); зниження потреби в спеціалізованих приміщеннях; виконання багатьох видів навчальної діяльності, контролю і оцінки online; економія дискового простору; антивірусна, безрекламна, антихакерська безпека та відкритість освітнього середовища для викладачів і студентів. Враховуючи те, що продукт лише починає активно впроваджуватися на українському ринку, користувачі мають змогу познайомитися і оцінити недоліки та переваги Office Web Apps-додатків (Office 365), електронних журналів, он-лайн сервісів для навчання, спілкування, тестування, системи дистанційного навчання, використання бібліотек, медіатек, сховищ файлів, спільного доступу (Dropbox, SkyDrive).

Таким чином, реформування концептуальних принципів у вищій освіті повинно бути спрямоване на зміну підходів у використанні інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному, науково-прикладному, моніторингово-маркетинговому процесах. Процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок повинен базуватися на принципах мобільності, доступності, високої швидкості отримання і передачі інформації, здатності її опрацювання різними системами. Дистанційна форма навчання містить високий рівень використання новітніх технологій, доступність та привабливість для студентів, наявність достатніх опцій для задоволення їх різноманітних потреб, відкриває нові можливості для безперервного навчання фахівців та формування необхідного репозитарію прогнозованого забезпечення виконання функцій для реалізації завдань у найближчій перспективі.